

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethetni: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben
Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglérnél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.

Nyilttér sora 20 kr.

Incompatibilitás.

Valamint a tengerészet krónikájában időről-időre fel-felmerül a tengeri kigyó óriás alakja, azonképpen a magyar törvényhozás asztalán is megjelenik koronkint a képviselői megférhetlenség és függetlenség kérdése.

Tengeri kigyó és incompatibilitás különösen két dologban hasonlítanak egymásról, abban t. i. hogy egyaránt megrémitik azokat, kik legközelebb érdeklődnek általa, akár az Oceán sósvizein, akár a politika homokbuczáin haladó hajót kormányozzák.

Másik igen találó hasonlat közöttök az: hogy a mint előtűnnek, úgy ismét el is párolognak, s az aggodalom, melyet rövid időre felköltöttek, nemsokára megint elmúlik.

Kivált nálunk, hol a miniszteri s a többi felelősség elferdített értelmezése s a képviselői körök befolyásolása következtében olyannyira felburjánzott a protectio, csakugyan nem igen óhajtott, várvavárt valami lehet az a correctivum, mely egy helyesen szerkesztett incompatibilitási törvény segítségével eszközölhető volna, s ha a hajt egyelőre gyökerestől ki nem is irtaná, azt nagyban és egészben mégis korlátozhatná.

A képviselőház két utóbbi ülésében Tisza Kálmán módosítványt tett a pénzügyi bizottság egyik határozati javaslatához, melynek célja vala az incompatibilitás kérdését az újonnan hozandó választási törvénnyel egyetemben megoldani.

Tétettek más indítványok is, a minő Perényi Zsigmondé vala, mely e nevezetes ügy évek óta sürgetett rendezését amugy rövid uton vette célba.

A vita két napig tartott hevesen, nagy szóradattal. Elvégre senki sem akadt, a ki a megférhetlenség elvét el nem ismerte volna, s így a nagy többség, jött legyen bár az indítvány az ellenzéki padokról, határozattá emeltetett. A képviselőház a tárgy fontosságának s a törvényhozás tekintélyének megfelelően járt el, midőn azt a módosítványt fogadta el, mely e nagyfontosságú ügy törvényezik általi szabályozását helyezi ki-látásba.

Azonban, nincs ruganyosabb szó az incompatibilitásánál. Az elvi elfogadás — hogy úgy mondjuk — még semmi, az alkalmazás minden lesz, ha lesz, és a részletekben is fel-ölelendí azon egész kört, mely a képviselői függetlenség a józan szabadelvűség és alkotmányosság kívánalmait szerint kellőképp biztosítani képes leend.

Az ügy az eddigieknél gyakorlatibb eredménnyel biztató körülmények között merült fel ezuttal, s oly utra van már most terelve, melyről azt a magánérdek minden erőlködése sem fogja leterelhetni. A napisajtó kötelessége tehát azt jövőre, mint a parlamentáris törvényhozás egyik fő sarkpontját éber figyelemmel kísérni s annak lehető szélszerű megoldását sürgetni.

Gyakran halljuk fölemlített, hogy szép igen szép elv az a megférhetlenség, azonban, a szabad választás elve nem kevésbé szép és fontos, oly annyira, hogy azt semmi szín alatt veszélyeztetni, avagy csak érzékenyen korlátozni ellenkezik a szabadság érdekével. Ugyintén nem válik a törvényhozás hasznára a nagybecsű szak- és gyakorlati ismeretekkel bíró egyének kirekesztése a törvényhozás terméből csak azért, mert történetesen egyszersmind kormányhivatalt is viselnek, — kivált

oly országban, mely a valódi tehetségekben oly nagy hiányt szenved.

Tisztelet becsület e nézetnek, magunk is osztozunk abban, de mint mindennek, úgy ennek is van egy könnyen felismerhető szabatos határa, melyen túlterjeszkedve a választás szabadságának és a kétségkívül szükséges szakismeretek biztosításának minden esetre fontos tekintete, a közszabadság és alkotmányos kormányzat mindennél nagyobb, általánosabb közérdekét veszélyezteti, s a melynek tért nyitni nem szabad.

Az, hogy a szabadválasztás ürügye alatt aránytalan sok, a kormánytól függő hivatalnok foglaljon helyet egy oly testületben, melynek egyik legfőbb hivatása a kormány ellenőrzése, avagy a szükséges szakismeretek czimén minden apró miniszteri hivatalnokoeska vagy vidéki burocrata, a kiknek úgy is kétes ismereteit bátran nélkülözheti a törvényhozás — ott üljen az országgyűlés padjain, csak azért, hogy hivataluk javadalmán kívül még a képviselői napidíjakat is élvezhessék, bár mennyire jelszavává vált korunknak a nyereszkesedés, s bármily dicséretes élelmességnek tűnjék is fel — semmi esetre sem tartozik a megengedhető avagy védhető dolgok közé.

Legújabb táviratok.

Zágráb, febr. 6. A horvát országos költségvetés megnyerte a királyi szentesítést. A zágrábi közgyűlés mai ülése csendesen folyt le. A bizottsági választások iránt alkudozások folynak a két párt között.

Páris, febr. 6. Moriones tábornok több karlista-oszapatot szétvert s francia területre szorított; a főerő Ollo és Lissangara alatt azonban úgy látszik egyesült, sőt hírejár, hogy a karlisták az északi és a saragossa-pampelónai vasutvonalak megszállása által elváltak Moriones mögött minden közlekedést Madriddal.

Konstantinápoly, febr. 6. Samos szigetén tegnapielőtt éjjel borzasztó földrengés volt, melynek számos emberi élet is esett áldozatul.

Teherán, február 6. A magyar-osztrák követséget a Sah egészen új, fölöttébb ünnepélyes szertartással fogadta. Egész Teherán talpon volt. A nagyvezér az eseményt fényes tánczvizsgálommal ünnepelte meg.

Országgyűlés.

A képviselőház febr. 6-iki ülése.

Dimitrievics Milós, Perczel Béla, Vidacs János kérvényeket nyújtanak be. Gr. Csáky Tivadar két interpellációt intéz a miniszterelnökhöz. Az elsőben kérdi a kormányt, hogy szándékozik-e a politikai kerületek szélszerűbb felosztása iránt javaslatot betérjeszteni? A másodikban pedig felszólítja a kormányt, hogy szándékozik-e a célzatrúnek nem bizonyult városi főispáni intézményt eltörölni, s a hivatal vezetését ideiglenesen a megyei főispánokra bizni? — Minél hamarábbi választ kért.

Napirend: A belügyminiszter költségvetésének tárgyalása.

Molnár György hangsúlyozza a közmunka nyomoruságos helyzetét, s azért megkívánhatja a képv. ház, hogy mihamarabb javaslat készíttessék e tárgyban. El is várja a belügyminiszerrel, hogy intézkedni fog.

Zsedényi Ede azt hangsúlyozza, hogy ez ügy a közlekedésügyi miniszter ressortjába tartozik.

Nehrebeczky Sándor az adminisztrációra kíván legelőször észrevételeket tenni. A belügyminiszter állását akarja praecizirozni a vádakkal szemben. Az adminisztráció most sem rosszabb, mint azelőtt volt. Itt az a kérdés: a rendszer rossz-e vagy a végrehajtás? — Erre kell igazságos választ adni. A képviselőház meghozta a munici-

pális és községi törvényt, s ezekre nézve másfél évi gyakorlat után lehet-e igazságos ítéletet mondani? A végrehajtás felett nem lehet még pálczát törni. Sok helyütt hiányzik autonóm ügyeknél a résztvét; hiányzik a szellemi erő, mely képes volna a korszellem követelményeinek megfelelni. Éles a pártállás a törvényhatóságoknál is. (Zaj.) Ezen hibák nem a rendszerben, de a helyzetben vannak melyeket az idő fog kiirtani. A közigazgatást a municipiumoknál akadályozza az anyagi erő hiánya is.

Áttér ezután annak jelzésére, mit akar és mit nem akar a belügyminiszter? Sajnos dolog, hogy a megyei tisztviselők kertesvezérekül használtattak mindkét részről (Helyeslés jobbról, el-lentmondás balról.) Pedig a tisztviselő tekintélyét meg kell őrizni, nehogy páriává süljedjen. (Helyes-lés balról.) A belügyminiszter e tárgyban is szándékosz javaslatot készíteni. Látszik tehát, hogy a belügyminiszter a rendszert nem tartja rosznak, elvetendőnek. A végrehajtást illetően is megfognak a kellő lépések tételni.

Ami a belügyminiszter személyét illeti, a miniszter azon meggyőződésben él, hogy a törvényeket szigoruan hajtotta végre, maga a belügyminiszter sem volt hanyag. Irányelveket is jelölt ki a miniszter, mint pl. az árvaügyet, a szegényügyet illetően.

Ezután Gullner Gyula szólott a napirendhez.

Párhuzam az osztrák s magyar költségvetés közt.

A számokból kitűnik, hogy az összes európai államok költségvetésében, s e szerint nevezetesen Osztrák- és Magyarországon is azon kiadások teszik a legnagyobb összeget, melyek az állam adósság s hadiszükségletek czimén fordulnak elő. Az osztrák kiadás tétele az első czimre egy igen jelentékeny összeget határoz az 1873-ik évre, mely 96.590,883 frtra rug, melyből 82,570,664 frt az adósság kamatjának törlesztésére s 12.880,019 frt az államadósság törlesztésére fordítatik, az 1872-ik évvel összehasonlítva, ezen rovatban az idén 2.2 millióval több esik a kamat fizetésre s körülbelül 5 millióval a törlesztésre. Ezen kamat szükségletből esik

a regi consolidált adósságra	28,172 frt
a convertálás czéljából tett újabb consolidált adósság bankjegyekben	46,865,490 „
ezüstben	41,182,262 „
az újabb nem convertálható adósságra	14,660,100 „
a lebegő adósságra	5,116,909 „
egyéb kamatokra	606,366 „
összesen:	108,529,290 frt

Ha most ezen összegből a magyar korona országainak járulékat levonjuk, az ezüst-agiót hozzá adjuk, úgy Ausztria kamatszükséglete 82,573,664 forint leend. — Ezek kamatszükségletnek megfelelőleg, Ausztria adósságterhe az 1873-ik évre az állami előirányzat összeállításánál kerek számban 2,464 millió frtot tesz. Kivételnek innen a részletes jelző utalványok, melyek mintegy 5 millió frtot igényelnek, az állam bankjegy adósság, a nemz. banknak járandó államadósság, a földtermentesítési adósság st. Ellenben be van számítva az államadósság azon része is, melyért Magyarország szavatosságot vállal, miután tudvalevőleg az az adósság nem közös, hanem kizárólag osztrák.

Magyarországban az államadóssági követelmények a folyó évben a rendes rovatban: 58,589,156 frt s hitel és pénztári műveletek czimén 10,339,731 frt, tehát összesen: 68,928,887 frt, mely összegből azonban a földtermentesítési s szőlőváltási fizetések, mintegy 20 millió forint erejéig levonandók, mint melyek az osztrák költségvetésben nem szerepelnek. E szerint Magyarország kamatfizetés és törlesztésére 48,367,782 frtot fizet, melyből az osztrák államadósságtörlesztéséhez való hozzájárulás 31,524,592 frtot tesz. Magyarország összes államadósságának tőkéje: 1,175,882,998 frt, mely összegben azonban ben foglalatik a földtermentesítési adósság 250 millióval, mely kizárólagosan magyar; az

osztrák államadóssági járuléka tőkéje 657 millió forinttal, a közös lebegő adósság, 93 millió forinttal, s a legújabb 54 millió kölcsön. 1867-ik év, vagyis a kiegyezés óta Magyarország 223 millió forint új adósságot csinált, melynek legnagyobb része gyümölcsöző czélokra fordított.

A másik tétel a hadi szükségletek fedezése. Osztrákországban a honvédelmi miniszterium czimén 8,698,366 frt fordul elő, míg Magyarországon ugyanazon czélra 9,172,455 frt fordítatik. Megjegyzendő, hogy Osztrákországban csak most szervezik a honvédséget, míg nálunk már szép előhaladás történt e téren. Azon 8,6 millióból Osztrákországban 3,8 millió a csendőrségre esik, míg nálunk e czélra az állam nem fordít semmit. Ezen honvédelmi kiadáshoz járul a monarchia mindkét részéről a közös hadsereg és tengeri haderő szükséglete, mely egyedül 95, mil. 130,715 frtot tesz. Tehát az Osztrák-Magyar monarchiában a béke idején csupán hadi czélokra kerek számban 113 milliót fordítunk, melyből Osztrákországra 75,28, Magyarországra 37,7 millió frt esik.

Az említett két tételre tehát összes kiadások 45% - a fordítatik. Osztrákországban, s Magyarországon 42%, s ezen két czélra 44 1/2 % s Magyarország 48% - at fordítja összes bevételeinek, mi marad aztán közművelődési czélokra?

Ez az oka, hogy Osztrákországban vallás és közoktatási czélokra ez évben 9,3 millió, Magyarországon plane csak 4,6 millió fordítatik, melyből a nyilvános oktatásra csak két harmadrész esik.

Az udvartartás a folyó évben 9 millió 300,000 frtot tesz ki, miután ő Felsége civilistája 2 millióval felemeltetett (a birodalom két részében egy-egy millióval). Ezen felül az osztrák költségvetésben 1 1/2 millió szükségletfordul elő, mely összeg a világiállítási idő alkalmával vétetik igénybe.

A belügyminiszterium kiadásai Osztrákországban 17,34 milliót tesznek, míg Magyarországon csak 7 milliót. Igaz, hogy Osztrákországban az összes államépítkezés, mint az utak, hidak, távirásati, vízellátás, vízellátás a belügyminiszterium ressortjához tartoznak, míg nálunk csak a politikai beligazgatás tartozik e tárczához. Az államépítkezésekre Osztrákországban kiadatik 9 millió, melyből utépítésre 5,986,510 frt, s vízellátásra 2,136,700 frt lesz fordítva. Magyarországon az összes ut s vízi építésre csak 2,971,560 frt fordítatik. Tehát ne csodálkozzunk, ha közlekedésünk oly rosz karban van.

A pénzügyminiszterium költségvetése Osztrákországban 79,36 millió, Magyarországon kerek számban 69 millió frt. Ezen 69 millióban azonban bennfoglalatik a 12 millió állambiztosíték. Ha ezen összeget levonjuk, marad a pénzügyminiszteri költségvetés nálunk 57 millió frt, melyhez azonban a „Horvát és Slavonország“ czimén eszközölt kiadás 2,280,000 frt erejéig sorolandó. Így a pénzügyminiszteri összes követelés 59 1/2 millióra rug, 20 millióval kevesebb, mint Osztrákországban. Míg azonban Osztrákország 382 3/4 millió bruttó jövedelem mellett 79,36 milliót fordít pénzügyminiszteriumára, addig nekünk 221,3 millió bruttó bevétel mellett 59 1/2 milliót kell ugyan arra fordítanunk. Osztrákország 20% %, Magyarország 26,3% - at fordítja összes jövedelmének e czélra.

A kereskedelmi miniszterium kerül Osztrákországban 22,698,637 frtba, Magyarországon mintegy 12 millióba.

A földmívelési miniszterium Osztrákországban 10,787,900 frtba kerül, tehát 8 millióval többbe, mint a múlt évben.

A közmunka és közlekedési miniszterium költségvetésének előirányzata nálunk 5,577,376 frt.

Az igazságügyminiszterium költségvetése Osztrákországban 15,472,897 frt Magyarországon 12 1/2 millió.

Nyugdíjakra előirányoztatik Osztrákországban 11,98 millió, Magyarországon 2,85 millió. Ebből a közös polgári nyugdíjak 918,761 frtot tesznek, mely összegből Magyarországra esik 211 ezer 315 forint.

Iparvállalatok vagyis vasutak segélyezésére fizet Osztrákország 16,888,000 frtot, Ma-

gyarorseág mintegy 12 millió; mindkét részből mintegy 3 millióval többet, mint a múlt évben.

„Sz. S.”

„A főrendek reformja.”

E czímmel legújabbán röpirat jelent meg, mely terjedelmes bevezetés és indokolás után a főrendház átalakulására nézve következő tervet hoz javaslatba.

A mai főrendház uralkodó eleme, a születés-közlő főgyaralis útján meghívottak közül többé királyi meghívó leveleket s így ülés s szavazati jogot a főrendházban nem nyernek: 1. kik más államnak, természetesen a lajhántuli országokat is ideértve, polgárai s erről törvényszerű módon le nem mondának, a honosítási törvény létrejöttékor pedig valósággal a hon polgárai nem lesznek: 2. apa fiával, testvér testvérral egyszerűen, a főrendház tagja nem lehet; az apa fiait, az idősb testvér ifjabb testvéreit zárván ki. A rendszabály alól csak azon esetben tétetnek kivétel, ha a kihagyandó egyen esen év adója 10,000 frtot tesz. Továbbá meg volna engedendő, hogy a jelen esetben az apa jelenleg már kir. hivatalos legidősb fia, a testvér hasonló helyzetben levő legközelebbi fiú részére lemondhasson. Meg nem kívánandó többé, kik már eddig meghívtattak, e törvény életbeléptetésekor azonban ingatlan birtok után legalább 500 frt egyenes évi adót nem fizetnek; 4. kik az alább megemlítették minősítvényen nem bírnak. A röpirat szerint az ekként megapadt királyi hivatalosok számát, ha az később ismét meghaladná a helyes arányt, — a fennebbi utmutatás szerint még tovább is lehetne szállítani, — míg a helyesnek ítéltszámáru el nem értek, — melyet szerző 150—200 tagból vél megállapítandónak. Jövőre nézve születés szerinti kir. hiv. szerző szerint lehetne a fennebbi szabályok szerint megmaradt jelenlegi kir. hivatalos futóda a régi magyar örökösödés rendje és első szülöttségi sor szerint, ha nagykoru vagy nagykorusított, s legalább ezer frt egyenes adót fizet, és egyszersmind a törvényesen megállapítandó szellemi és erkölcsi minősítvényen bír. A megkívántató szellemi tulajdonok volnának a tudományos képzettségnek legalább oly foka, mely az államhivataloknál szükségesnek, a katonák részére jövőre a katonai tudományokban tanúsított jártasság jelenleg a már birt királyi hivatalos- vagy elfoglalt magasabb tisztí rangfokozat.

Az erkölcsi képesítést csak nemleges lehet meghatározni azon bütények világos elörsorolása által, melyeknek törvényes ítélet általi megbizonyulása esetén valaki felsőházi tagságát elveszti vagy arra több, kevesebb ideig képtelenné válik. Szerző ekként kívánna szabályoztatni a születés szerinti kir. hivatalos intézményt. A mi a főrendház többi osztályát illeti, az egyházi méltóságok, valamint az ország zászlósi ezután is a főrendház tagjai maradnának. A főispánok, mint ilyenek nem képeznek a felsőház tagjait, azonban a király általi 5 évi hivataloskodás után élethosszig felsőházi tagokká nevezethetnének ki.

Szerző átér azután az újabb elemekre. Mindenekelőtt kívánja, hogy a rom. kath. és gör. keleti egyházak főpapjain kívül a többi bevett hitfelekezetek főpapjai is helyet foglaljanak a felsőházban. Továbbá, hogy a királyi család tagjai a nemzet érdekeivel szorosabban összefűzessenek, szükségessé tartja, hogy a királyi herczegek 20 éven felül a felsőház született tagjai legyenek. Tekintetemesen megváltozott társadalmi viszonyainkat, a tudomány, a művészet s az ipar is képviselve lennének, és az e pályákon magukat kitüntettek nézve egyrészt fennhagyatva a fejedelmi kinevezési jog, másrészt a magasabb illemű testületek is jogosítva lennének az illető téren maguknak tekintélyt kivívott hazafiak közül bizonyos számú képviselőket választani.

A mi a királynak a felsőházi tagok kinevezése körül gyakorlandó jogát illeti, az szerző véleménye szerint következőleg volna meghatározandó; a királyok éltők fogyaltig felsőházi tagokká nevezethetnek a már említett főispánokon és választott tagokon kívül a volt minisztereket, az alsóház volt elnökeit, a semmitörvényesszék alelnökét, a legfőbb törvényszék és a pesti kir. tábla elnökét, továbbá tábornokokat és azon fokon lévő tiszteket, országos képviselőket, végre azokat, kik általában jeles közszolgálatok által magukat kitüntetik. — Végül a törvényhozásnak is joga lenne, érdemeket szerzett egyéneket és pedig idegeneket honfűsítés és becikkelyezés, hazafiakat pedig egyszerű becikkelyezés által maradékaikra is kiterjedőleg felsőházi tagsággal felruházni.

A tagok különböző kategóriának egymáshoz való arányát szerző következőleg gondolja a jelen országgyűlésen meghívott zászlós urak és egyházi méltóságok száma 57. Ezekhez járulna a többi hitfelekezetek részéről 11 püspök, az akadémia 2 tag, a két egyetem 11 tag, a pesti kereskedelmi és iparkamara területéről 2, a többiek területéről 1—1 képviselő.

A tanintézetek s egyletek által választandó

képviselők számát 5—6-ra téve. a fentebbi osztályokból 88 tag kerülne ki. A király kinevezési jogát 100 tagban lehetne megállapítani, azon további meghatározással, hogy a király egy országgyűlés folyama alatt az általa kinevezhető kir. hivatalosok összes számának 1/4-nél többet ki ne nevezhessen.

Szell Kálmán

a képviselőházban január hó 31-én tartott zárszédének folytatása.

Szabadjon most, t. ház, áttérni azon számításokra és állításokra, melyeket Komárom városának általam mélyen t. képviselője, azon általam felállított tételnek bebizonyítására felhozni sziveskedett, hogy nincsen zárszámadásaink szerint a bizottság, az előadó és a pénzügyminiszter által felhozott számok között egy sem, mely biztos alapot adjon arra, hogy a multnak fejleményeit megítéljük, és hogy a jövőnek szükségleteit és általában annak alapjait bírálni tudjuk. (Halljuk!) Szabadjon megkísértenem azon Ariadne fonalat nyújtani, a melyet szerinte meg nem találunk és a mely nélkül az igen t. képviselő ur kifejezése szerint kibontakozni nem lehet azon labyrinthusból a számoknak, melyek előtünk állanak a különböző évek kezeléséből és a különböző kimutatások szerint. Szabadjon ezt tennem annak daczára, a mit Tisza Kálmán igen t. képviselő ur a pénzügyminiszter urnak felelt, miszerint nem tartja megczáfoltaknak Ghyczy Kálmán t. képviselő ur számításait azok által, a miket a pénzügyminiszter ur felhozott; mert szerinte azt, hogy ugyanazon egy időből eredő különbözőzetek és kiszámítások közt az egyformaságot helyre lehet állítani, ha vagy az egyikből veszünk el annyit, a mennyivel az a másiknál több, vagy a másikhoz adunk annyit, a mennyivel ez annál kevesebb, azt mindenki tudja.

Pedig, t. ház! mégis nincs különben és így áll a dolog; egyikhez bizonyos összegeket hozzá kell adni vagy elvenni, hogy a másikkal végeredményben összeüszsön. A kérdés csak az, hogy helyesen adatnak-e hozzá vagy vonatnak le az összegek és a cél, mely miatt azon összegek kihagyattak, az volt-e, hogy tévedésre vesszenek, hogy azok a dolgok helyes előállítását akadályozzák? Vagy az volt-e a cél, hogy különböző oldalról megvilágítsassanak és elemeztesse? Igenis. Iparkodni fogok a t. ház előtt bebizonyítani, hogy az idézett és helyteleneknek mondott számok helyesek, mert részint különböző kimutatásokra vonatkoznak, részint, ha egyről szólnak, visszavezethetők ugyanazon eredményekre.

Komárom városa igen t. képviselője hivatalozva a pénzügyminiszter ur előadására, azt mondja, hogy különbözik a 68-iki és 69-iki eredményekre vonatkozólag az, mit a t. pénzügyminiszter ur fejtegetéseiben lehozott, attól, mit a pénzügyi bizottság előadója felállított, viszont azok, miket a pénzügyi bizottság jelentésében, mint 68. és 69. évi resultatumokat felhozott, különböznek attól, mi a pénzügyi bizottság tavalyi jelentésében foglaltott. Idézi azon számokat, melyek egy és más alkalommal mondtak. És mert ezek különbözőnek, tisztelt képviselő ur állítása szerint nem lehet most már eligazodni egyikben sem, nem bir alaposzággal egyik sem. Mindenekelőtt azt kell előrebocsátanom, hogy a zárszámadások eredményeinek megitélése bizonyos elemzésekre, bizonyos átdolgozásra szorul; ezt én elismerem. A zárszámadások vezetésének rendszere még törvényhozásilag megállapítva nincs. A zárszámadások még azon alakban vezetettek, a mi a rendszer alapját illeti, — melyben azok vezettélnek megkezdettek. Két ut az, melyen a zárszámadások eredményei levonhatók.

Egyik az előirt bevételek és utalványozott kiadások nyomán a jövedelmi mérleg, másik a tényalleges kiadások és bevételek nyomán a pénztári mérleg. Ezeknek egymással egyezni nem lehet természetesen, mert mindkettő különböző uton készül és különböző eredményeket is ad. De a t. képviselő ur tudja, hogy ezek nem egyezhetnek. De feltűnik előtte, hogy azon okoskodások eredményei, melyeket a pénzügyminiszter felhozott és fölhoztam én 68—69-re és a jelentésekben előadott eredmények nem egyeznek. A pénzügyminiszter ur állítása szerint a 68-diki évi kiadások és bevételek közt 1,944,000 felesleg mutatkozik.

A bizottság jelentése szerint mutatkozott a 68-diki feleslegét illetőleg a renkivüliekben 5 millió 648,000 frt. Azt mondja a t. képviselő ur: most nem bir eligazodni azon, melyik a helyes. Ha a pénzügyminiszter ur azt állította volna, hogy a zárszámadások nem 5.648,000 frtot mutatnak ki, mint azt a jelentés tartalmazza, és én felemlitettem, de annál többet vagy kevesebbet, akkor a t. képviselő urnak igaza volna. De a miniszter ur nem azt állította, nem azt mondta, hogy szerinte nem áll, hogy 5.648,000 renkivüli felesleg volt 1868-ban; a pénzügyminiszter egész másként okoskodott, ő nem a zárszámadások szerinti eredmények helyességét vonta kétségbe, ő csak a pénzügyi bizottság példáját követve elemezte ezen eredményt és úgy fejtegette az 1868-diki eredményeket, mint mi tettük jelentésünkben és a t. képviselő ur emlékezni fog rá, a bírálat eredm-

nyeként azt hozza ki a bizottsági jelentés, hogy nem 2 millió felesleg, de majd 23 millió pénztári hiány van. Ha t. képviselő ur a pénzügyminiszter okoskodásának nyomán ment volna, nem állította volna, hogy véderedményben köztünk különbösgé van.

Ha az 1868. évek 5 millió 648,000 frt renkivüli feleslegéből azon összegeket leüti, melyek előirányzaton kívül folytak be, melyek valószággal azon év bevételeinek nem tekinthetők, vagyis ha azt teszi ezen évre, a mit jelentés előbb érintett okoskodásában az összes négy kezelési időszakra tett együttesen, akkor kijön az 1.944,000 frt, melyet a miniszter felemlített, mert a miniszter szerint az inségi kölcsön 4.384,000 frt volt a bevételekben 1868-ban, egyéb kölcsönök 572,000 a garancia 89,000, tehát 5.084,000 frt bevétel. Ugyanezen nemü kiadásoknak a garancia alapnak kiadása volt 1.341,000 frt, tehát 3.704,000 frt sajtálag, mint renkivüli, elő nem irányzott netto-bevétel levonandó, mert ezvel nagyobb a felesleg, mint a milyen akkor, ha ezen összegeket tekintetbe vesszük, és csak mikor ezen 3.704,000 frtnyi összeget a bizottság jelentésében foglalt összegből leüti, akkor hozza ki, így okoskodva, az 1.944,000 frtnyi eredményt. T. ház! (Halljuk!) Az én előadásomban 1869-re felhozottak szerint volt felesleg renkivüli 1,901,000, a miniszter reduktója szerint lenne 8,845,000 frthiány. Itt is az az eset. A miniszter 1869-re azt mondja: ezen évben az inségi kölcsönből befolyt 2.931,000 forint a garancia=alaba befolyt 8,099,000 frt összesen 11,030,000 frt, ezen bevétellel szemben volt 1,284,000 kiadás a garancia alapnál, tehát — 7,746,000 frt olyan bevétel, mely előirányzaton kívül kész tökéből folyván be, leütendő, s így kihozza a fentebbi 7,945,000 frtot. Azt gondolom, hogy mikor a nem zárszámadás eredményei alapján bemutatott számot magát támadja meg valaki, hanem mint a miniszter ur törekedik arra, hogy elemezze azt a resultatumot s azt mondja, hogy ha felvesszük ezt, ha p. o. abbólja hypothesisből indulunk ki, hogy azon összegek be nem folytak volna, akkor ezen és ezen resultatumra jövünk, nagyon természetes, hogy e két számnak egymástól különbözni kell; de ez nem viciálja a számok hitelességét sem egy, sem más részből. Nem azért, mert különböző okoskodások szerint vannak levonva és így a resultatumot magát nem támadják meg. Hasonló eset van az 1868. és az 1869-iki összes eredményre nézve, teljesen hasonló uton ment a miniszter, okoskodván, hogy ha 1868. és 1869-nél összevéve leüjtök a kettőnek eredményéből azon összegeket, melyek bizonyos szempontnál fogva számításba veendőek, — ha az eredményt világosan megitélni akarjuk és sajtálag nem azon évek normalis bevételei közé tartoztak: akkor az eredmény nem annyi lenne, mint a zárszámadás mutatja, hanem 1868. és 1868-re összesen 13,450,000 frtot vonva le 20,936,000 felesleg helyett lenne 4,486,000 hiány. Azt gondolom, hogy ezen — hogy úgy mondjam — bevezetett számításból azt, hogy most már a zárszámadás azon részeinek hitelessége le van vonva, következtetni nem lehet, és ha a t. képviselő ur okoskodását végig vezeti ezen számokon, meg vagyok róla győződve, hogy befogja maga is ismerni, hogy az általa kiemelt különbség a bizottsági jelentésben idézett és általam beszédemben bemutatott számok hitelességét, nem bántja. És ez természetes, én felvettem a számokat, a mint tényleg mutatkoznak, a pénzügyminiszter deductív uton, okoskodások alapján, más alakban mutatta be azokat.

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy lehetetlen eligazodni; a pénzügyi bizottság tavalyi jelentése más eredményt mutat fel az idei 1868. évre, és más eredményt mutat fel az idei jelentés, hasonlólag más eredményt mutat fel az 1869-et illetőleg mindkét jelentés, és más eredményt mutat fel a számszék.

Engedelmet kérek, itt is azt kell megjegyez-nem, hogy az, a mi különböző uton számítatik ki, nagyon természetesen egymással egyenlő nem lehet. De azt kell bebizonyítani, hogy ezen különböző uton való számítás joggal, helyesen, alappal történt-e, és ha ez be van bizonyítva, akkor áll egyik is, áll a másik is. Az 1872-ki jelentésben azt mondja, hogy 13.612,000 az 1868. év rendes kezelésének feleslege; ma a jelentés azt állítja, hogy a rendes felesleg 8.968,000, a különbözet látszólag ellentétessé teszi a számokat és látszólag a t. képviselő urnak ad igazat.

(Folyt. köv.)

Negyedik közlemény. *) a székely nemzet története pályadíj-ügyében.

Január 31-ki 3-ik közlemény miután gyűjtő ivemre a következő hazafiak adakoztak a székely történeti pályadíj alap gyarapítására: Brassai Sámuel 2 aranyat, Sági László 1 frt, Tauffer Károly 2 frt, Klein Frigyes 2 frt, Péterffy Dénes 1 frt, Engel József 3 frt, Ajtai Albert 1 frt, Frits Albert 2 frt, Szabó Ádám 1 frt, Dr. Szombathelyi

*) Minden erdélyrészi magyar lapnak beküldve.

J. E.

József 2 frt, Farkas Gergely 1 frt, Mina János 2 frt, Csizsár Sámuel 1 frt, Szász Adám 1 aranyat, Olasz Károly 2 frt, Nagy János 1 frt, Dávid Antal 2 frt, Dr. Gálfi Endre 2 drb. 10 frankos aranyat, Nagy-ajtai Ince Mihály 4 frt, Demjén László 2 frt, Csapó Sándor 2 frt, Szabó Károly 2 frt, Székely János 2 frt, G. . . 50 kr., Herman Ottó 1 frt, Bogdán István 1 aranyat, Benel János 1 frt, Medgyesi Tivadar 2 frt, László József 50 kr., Czikmántori János 2 frt, Sebess Ferencz 2 frt, Szigethy Miklós 4 frt, Dr. Mály István 1 frt, Tamási János 1 aranyat, Nagy Mózes 1 frt, Folly Mihály 1 aranyat, Salzbauer János Kegyesrendi tanár maga fizetett 2 frtot, s összes tanár társaitól beküldötte e következő adományokat: Dániel Joachim 2 frt, Harmath Gergely 2 frt, Tóth Pál 2 frt, Ferenczi Alajos 2 frt, Ulár Pál 2 frt, Schmidt Agoston 1 frt, Két befizetett cs. kir. arany börzei értékét 5 frt 18 krra egészítve ki, a 10 frankost 4 frt 36 kr. börzei árba számítva, Takarék-pénztárba tettem ezen héti gyűlésből és a mult hétről egy tisztelt áldozó által befizetett 10 forinttal együtt 86 frtot 10 krt, maradt fizetetlen e héti gyűlésből 3 dr. cs. kir. arany, a mi 5 frt 18 krjával tesz 15 frt 54 krt és 7 osztrák forint együtt 22 frt 54 kr. és így ma az irt czéla kamatoz 407 frt 66 kr. A közelebbi közléskor fizetetlen maradt 90 frtból és 8 krból a befizetett 10 frt hi-jával fizetetlen maradt levő 80 frtot 8 krt, az e héten fizetetlen maradt 22 frt 54 krral összeveve s mindkettőt a betételhez csatolva, ma a székely pályadíj-alap tesz: 510 forintot és 28 krt.

Százket művelt s buzgó honfi adta tehát votumát az 510 frtban és 28 krrban arra, hogy a Székely történet megírása korszerű eszme. Vajha a nemes példa, melyet a minden jóban és szépbén előljáró Kolozsvár a székely földnek adott ott benn a fenyesek honában, s a Maros, két Küküllő és Homoród mellett is lelkes követőkre találja! Én remélem, hogy szét-küldött gyűjtő ivem nem fognak üresen visszatérni, addig is a gyűjtést folytatni kötelességemnek ismerem.

Kolozsvár, febr. 7. 1873.

Jakab Elek.

A panszlávokról.

E czim alatt Kajuch József képvis. következő felszólalást közöl a „Pesti Napló“-ban:

I.

„A tót nemzetiségi mozgalmak körül legnagyobb bajnak tartom azt, hogy nemcsak az intező körök, de igen kevés kivétellel, a közvetlenül érdekelte felvidéki politikusok sem bírnak alapos tudomással a tót irodalmi mozgalmakról. Az ország központjában kevés ember van, ki a tót politikai közlönyöket olvasná, részint nyelvi akadályok miatt, részint mert az illetők egyszerűen ignorálják azokat; sőt a felföldön is a legtöbbben panszlavismuskak gunyolják azt, ha valaki tót lapokat járát, s megelégednek az ugynevezett olcsó hazafisággal; vagyis általános phrasissokkal a panszlavok ellen a nélkül, hogy meggondolnák, hogy ha csakugyan hazaellenes tendenciák léteznek, ezek ellen nem elég másodharmad kézből venni értesítést, de magából a forrásból, a tót politikai közlönyökből szükség meríteni azt; nem elég hajhászni a tót lapokat csak akkor, ha valami személyes támadást tartalmaznak, de figyelemmel kell kísérni minden mozzanatot, mely azokban s az ott közölt tényekben nyilvánul.

Ha a felvidék politikusai ezen utat választották volna legalább egy évtized előtt, midőn az ismeretes memorandum, mely részben már meghaladott álláspont, keletkezett, teljesen meg vagyok győződve, hogy nem tálatlott volna annyi zűldőség a magyar közönség elé a panszlavismusról, nem riasztották volna fel a hazáért aggódó kedélyeket annyiszor vak lármával azok, kik önámításból, vagy czélzatlanon irtak a tájékozatlan pesti lapokba az oroszszal kaczerkodó szláv agitatorokról s ezek állítólagos hazaellenes üzemiről.

Tagadhatatlan, hogy 1848. előtt volt a hazában főkép az evang. tanintézetekben sok fiatal ember, kik Kollárnak, ugy hiszem félreértett, szavai után indulva, a szláv érdekek solidaritását oda magyarzták, hogy később korább egy hatalmas birodalmat szükséges alapítani, mely az összes szláv eredetű népfjakot felölelvén, hivatva lenne keleti Európát egyöntetű factorrá alakítani, de ezek csak is mulékony álmok voltak, melyek a mondott korszak végén oda módosultak, hogy czélszerűbb Auszriát szláv államná tenni, miket azonban Windischgrätz ágyúi csakhamar szétriasztottak, olyannyira, hogy ezen eszme, amár a Bachuralom idejében félénk kisértet alakjában néha-néha megjelent Magyarországon is, többé számba vehető alakot a Kárpátokon innen magára nem illeszthet, s mi lett belőle napjainkig, legjobban illusztrálja a következő.

E sorok írója a mult nyáron beszélgetván a felvidéken egy oly határozott tót érzületű férfitval, kit nemcsak megjéjében, de azon tul is a legveszedelmesebb panszlavnak tartanak; tőle vitakozás közben a következő nyilatkozatot hallottam: „mi tótok azon öntudatra jutottunk, hogy nekünk az

oros politikához semmi közünk; Oroszország oly nagy, hogy saját tartományaival, míg megemészt, elég baja lesz, s teljesen meg vagyunk győződve arról, hogy tót nemzetiségünket csak is e hazában vagyunk képesek megővni, fenntartani, míg ha az oroszokkal egyesülünk, jószerivel vagy erőszakkal nemzetiségünket felszívna sokkal előbb, mint ez neki az erősebb lengyel elemmel sikerülni fog.

Ugy hiszem, ez elég világos politikai hitvallás, s őszinteségében nem kételkedhetem, mert a nevezett férfi érzelmeit akkor sem tudja palástolni, ha azt a politika tanácsossá tenné.

Hogy a tót mozgalom természetéről azok is, kik tiszta fogalmával nem bírnak, némileg tájékozva legyenek, ide ígatom a létező két politikai tót közlöny némely jellemzőbb nyilatkozatát.

A Pesten megjelenő „Slovenské Noviny“ az idei 4. számában a lap szellemi vezetője „Programmgondolatok“ című cikk sorozatát így folytatja:

„Az ókori görög államok ép úgy, mint a középkori olasz államok világosan bizonyítják, hogy nemzeti egység mellett is állami téren oly mely gyűlölség lehetséges, mely az államegység gondolatát is kizárja. Így a németeknél a százéves viaszly. Poroszország és Ausztria közt, így a szlávoknál a rövid, de véres gyűlölet a bolgárok és szerbek között, s a hosszú és szörnyű viaskodás az orosz és lengyel között. Nézzetek ellenben Elsásra! Nyelvét ez ideig megőrző német faj elhagyja apai örökét, szülőházát, s bortal kezében, könnyes szemmel s szívében égő gyűlölettel távozik az egy nemzeti államból minden lehető nyomor elébe, azon egyetlen reménnyel, hogy isten megadja visszatérnie karddal kezében — francia karddal a német ellen.

Nézzetek Lithvániára! Midőn a rokon vérű orosz és lengyel vagdalják egymást a kipusztításig, az idegen eredetű lithván, híven áll a legnagyobb nyomorban is a lengyel oldalán.

Ezen jelenségek két évezreden átvonulnak s ki ennyi történelmi tanulság ellenében állítani merné, hogy az állam megszilárdítására célzó őszinte törekvés csak egy törzsi nemzetben lehetséges, hogy a különfélyvér a politikai egységet fenyegeti, arra nézve minden történelmi tapasztalás el van veszve.

És alább a keleti kérdésre vonatkozólag: „Ily pillanatban a statusra nézve legnagyobb értékkel két erő bír. Minél ébredtebb a nemzet, annál nagyobb erőt fejthet ki az állam válságos napjaiban. — Ezért kedvező a nemzeti (ségi) fejlődés az állam megszilárdulásának.

A lelkesedésnek második forrása az állam eszméje, és pedig több nyelvű államban is, főképp ha földirati helyzet támogatja.

Ezen geographiai helyzet, mint a teremtő kezének műve, szerlelet nagy erő, mely áthatja az egész nyilvános életet és belenyúl a nemzetek öntudatába épen úgy mint a nyelvi és törzsrakosság.

Érvényes ez különösen oly államban, melynek történelmi hivatása és jövője épen geographiai viszonyaiban fekszik, ilyen a magyar állam. Ha tehát ily államban a nemzeti (ségi) fejlettség és az állam eszméje egyesülnek, azon állam a legjelentékenyebb életerő kettős forrásával bír. Ezen erők őszintén egyesülve valóságban képesek hazánkat csorbulás nélkül fenntartani az európai kérdések hullámzásai között.

Hogy ez eléressék, az egyes nemzet(iség)ek egyebet nem követelhetnek, mint kulturális és gazdasági fejlődést és saját nyelvük használatát a közéletben azon mértékben, míg át nem lép saját házi vagy a törvény által biztosított személyi szabadság határát. Hasonlóan az állam se követeljen többet annál, a mi az állam eszméjére s ennek practicus, mindnyájunknak közös életére vonatkozik.

Ha az állam nem ad helyet oly érzékenységeknek, mely fenntartására nem szükséges, marad a nemzetiségi fejlődésnek elég tér, melylyel teljesen megelégedhetik. S ha a nemzetiségek megelégedésnek azzal, a mi az ő nemzeti s nem állami fejlődésükre elégséges, fennmarad az államnak oly szilárd egység, hogy sem céljai meghiusitva, sem tevékenysége gátolva nem lesz.

Ily viszonyok közt nemcsak a kölcsönös egyetértés s őszinteség, de az egyesült lelkesedés is köztünk oly fokra hág, mely több, mint elégséges lesz egy a haza védelmére a jövő esélyeivel szemben, mint fényes jövőjének biztosítására.

A 8. számban ugyan e cím alatt a civilisáltabb államok terheinek szükségszerű emelkedéséről értekezvén, így folytatja:

„Ebből következik, hogy ha a terhek alatt összerokadni nem akarunk, a megfelelő ismeretekkel kivált észre van szükségünk, ez pedig csak az iskolában szereshető meg, mely iskolának a józan praedagogia szerint alapja az anyanyelv.

Nekünk az iskola nem panszláv kedvtelés, mint tán némely fanaticus mondaná, nekünk ez az élet és éhség kérdése. A kulturális kérdés nálunk nem eszmény, de tisztán prózai kenyérkérdés.

Mi eddig loyálisan jártunk el, s ezt tenni jövőre is akarjuk. Mi tudjuk, hogy nemzetünk szem-

it könnyen felnyithatók, hogy lássa a tót-iskola roppant fontosságát; de nem akarunk aggasztó gondolatokat támasztani, melyek az árt jobban feldagaszthatnák, mintsem tehetségünkben állana azt megállítani, ha azonban az iskola kérdésében jöngot és igazságot nem nyernénk, az ezen aggasztóbb oldalról magától fog kifejlődni.

Kajuch József

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, február 8-án.

— **Királyné ő felsége** a pesti izraelita nőegylet igazgatóságának 100 ft az ajándékozott az egylet árvaháza javára.

— **A Deákpart** febr. 6-ki értekezletén, a belügyminiszteri költségvetés tárgyalásának befejezte után a közlekedési miniszter költségvetése tárgyaltatott. Tiszta Lajos miniszter Kemény Gábor felszólalására jelenti, hogy a közlekedési hálózatra nézve a tervezet és indoklás készen van; továbbá a közmunka törvényre nézve, a közlekedésügyi hivatalok új beosztására, a belügyekre és végre a garantizált vasutak jövedelmezősége emelésére nézve a munkálatok készülöben s nagy részben a befejezéshez közel állanak. Helyesleg tudomásul vétetik. Prileszky Tádé a keleti vas-utrá vonatkozólag felvilágosítást kér. Kerkapoly pénzügyminiszter kijelenti, hogy ezen ügyben bizottság működött, annak jelentése beadott, s a több mint 60 sűrű ivre terjedő jelentésnek tanulmányozása alapján jelentését be fogja adni. Ezután a közlekedési ügyre, kőutakra stb. vonatkozólag még több kérdés fordult elő, melyek hosszabb eszmecserét idéztek elő.

— **A magyar-horvát bizottság** magyar része febr. 6. vette át a pénzügyminisztertől a kívánt adatokat, melyek alapján véleménye megállapításához fog.

— **Deák Ferenc** a „Hon“-ban Törs Kálmán tollából róla közelebb megjelent hírre vonatkozólag Jókai Mórhoz a következő levelet írta, mely a „Hon“ mai számában közöltek: Tisztelt barátom! Azon kis történet, melyet Törs Kálmán ur a „Hon“ tegnapi számában rólam s az „Angol királynőhöz“ címzett szálloda bérlőjéről elbeszél, nem való. — Tizenhatsz év múlt, mióta ezen szállodában lakom, folyvást a második emeleten. Soha csak egy pillanattal sem volt szándékom szállásomat első emeleti szállással felecsereálni, soha az iránt a bérlő ural nem szólottam, ő tehát nekem az első emeleti szobák áráról szintén nem szólhatott. Most sem akarom a szobákat másokkal felcserélni, meg vagyok szállással s annak mérsékelt árával elégedve, s a pontos szolgálatot, a bérlőnek Schalek urnak irántami folytonos figyelmét s meandhatom szives előzettségét teljes mértékben méltánylom. Légy szives, kérlek, e sorokat lapodban közölni. Isten áldjon, őszinte tisztelettel, barátod Deák Ferenc.

— **Malcom-Chan**, a persa sah különös követe tegnap érkezett meg Bécsbe, s gróf Andrássy által ünnepélyesen fogadtatott.

— **Meghívás.** Az erdélyi gazd. egylet ez évi rendes közgyűlését márczius hó 12-én d. e. 10 órakor fogja a városház nagy termében megtartani, miről az egylet helyi lakó s vidéki tagjai azon kérelemmel értesítettek, hogy a kijelölt időben és helyen minél nagyobb számmal megjelenjen méltóztassanak. Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató-választmányának Kolozsvárt 1873. febr. hó 3-án tartott üléséből. **Gr. Mikó Imre**, s. k. egyt. elnök. **Gamauf Vilmos**, egyleti titkár.

— **Gizella főhercegnő** násza alkal-mával Schönbrunban nagy népünnepély lesz.

— **Bittó István** képviselőházi elnök febr. 5-én tartott első estélye fényes és minden párt részéről igen látogatott volt. — A minisztereket az ép ez időtől folyt minisztertanács tartotta vissza.

— **Hazánk a bécsi világkiállításon** az eddigi bejelentések szerint méltóan lesz képviselve, a térszükséglet 12000 négszög ölet meghalad. Ezenkívül Magyarország 12 különféle építménnyel fog birni, lesz ugyanis egy borkostólda, 6 parasztház (köztük tudunkkal egy székely és egy szász) az állami erdők igazgatóságának kiállítási pavillonja, 2 gyári pavillon és végre a nagy kocsi és hintó csarnok.

— **A műkedvelői szövetség bizottsága** már választott darabot az előadásra, az „Egyetlen leány“ című 2 felv. vígjátékot, melyet a börtön elején fogják előadni; a férfi szerepek már ki vannak osztva s pár nap alatt a működő női tagok is meglesznek nyerve.

— **A „dalkör“**, e szorgalmas dalegylete városunknak, évi első rendes előadását martius hó elején fogja megtartani a redoutban. Megemlítjük egyuttal, hogy közelebből több új remek enekdarabbal szaporodott az egylet gazdag hangjegytára.

— **A Kisfaludi társaság** jelenlegi vagyongállása 44,280 ft.

— **A lefolyt évben** alapított pénz- és ipari üzletek az osztrák-magyar birodalomban 1108 millió forint névleges tőkét vettek igénybe. Ezen

örlási összegből esik bankokra 420, biztosító társulatokra 28, építkezési vállalatokra 124, vashámorok és géppárakra 29, kőszénbányákra 12, záloglevél kibocsátásokra 46, szövő és fonó iparra 23, szállító vállalatokra 35, czukor, ser- és szesz- iparra 20, különböző ipari vállalatokra 64, végre vasutakra 352 millió forint.

— **Az akarat meg volt, de hol a jég!?** Tegnap délelőtt a sétatéri tóhoz siettek többen korcsolyázni, annál is inkább, mert a katonazenekar is kiindult. Az akarat meg volt, de hiányzott a jég, vagyis annak az a keménysége, hogy bátran rá lehetett volna menni. E közben megörkezett a zene. Hogy a korcsolyázókkal ez is ne fáradjon hiába, a szép lanya időt felhasználta és zenélni kezdett, nemcsak a korcsolyázók, hanem a sétálók mulattatására.

— **A „polgári társalkodó“** sz. György napon túl is megmarad mostani helyiségében, meg-egyezett a háztulajdonossal s továbbra is a bérletet fentartja, jöllehet a lakbér némileg felemeltetett.

— **Az orosz lapok Magyarországról.** Az orosz lapok tárgyilagos szempontból, s minden polemia nélkül közlik a magyar országgyűlés folyó tárgyalásait. A „Golos“ a legutóbbi üléséről közöl átmenetet, s röviden azt jegyzi meg, hogy az ellenzék a költségvetés megvitatásánál nem tanusított különös heveseséget. Vezére Ghycy elegendő mérsékletességgel bírálta a tárgyat, s a képviselőház látszólag nagyon meg volt elégedve a miniszterelnök és a pénzügyminiszter által adott azon felvilágosítással, hogy Magyarország pénzügyi helyzete elég jó.

— **Postarablás.** Pozsonyban e hó 4-én reggel 4 órakor az indóház előtt álló postakocsi azon idő alatt, míg a postakocsit kísérő 4 egyénből álló postaszemélyzet az indóház vendéglőjében iddógált, ismeretlen gonosztevők által feltörött s abból két pénztaszkot ellopottak. A nagy részben az államkincstárra nehezülő kár tetemes. A Bécsbe címzett egyik pénztaszkó ugyanis mintegy 23—24,000 ftnyi készpénzt, a másik szintén elég nagy összeget tartalmazott. Ez összegben kívül a Bécsbe címzett zacskóban Edl Tivadar pozsonyi pénzváltóház által földott 20—23,000 ft értékű papír és a nyugat-magyarországi leszámítoló és hitelbanknak 4000 ftnyi papírja is ott levén, az értékpapírok szintén elveszték. A városi kapitányság érélylyel nyomonza a tetteseket.

— **A moszkvai kiállítás utóféldalmi** Egy sziléziai szőnyeggyár annak idejében értékes szőnyegekkel járult a moszkvai szláv kiállítás fényének emeléséhez. A kiállítás vége felé levelet vett a cég a kiállítási komitétól, melyben potom 100 tallér porozási tisztogatási költség volt a kiállított szőnyegekért felszámítva. A gyáros akarva, nem akarva megküldte a zsarolt összeget s reklamálta egyszersmind portékáját, hogy küldjék már vissza. — Hosszu-hosszu idő múlva kap a cég egy másik levelet, melyben a kiállított szőnyegek éjig magasztaltatnak, s keresett kifejezésekkel ecseteltetik a bámulat, melyet az egész szláv világon kellettek, s mellékes allusió történik arra, hogy e kitűnő czikkék igen méltó helyet foglalnának a moszkvai iparmuzeumban, s hogy a nagy szláv eszme tekintetéből stb. stb. igen szép volna azokat oda ajándékozni. De a gyáros semmi kedvet nem érez 100 tallérért „kiporozott“ jószágát oda ajándékozni a szent czélra és ismételve sürgeti hazaszállítását. Ismét hosszu-hosszu pauza s ezután egy harmadik levél, melyben arról van szó, hogy ama kitűnő szőnyegek szörén-lában elveszték. Azonban a gyáros ezzel sem hajlandó beérni s ügynöké által érlyes kutatást indit meg a nagy eszme révén esikkadt tulajdona után s ez végre kideriti, hogy csodálattal határos bámulat tárgyai, az elajándékozásra és iparmuzeumi bekebelezésre méltott ipartermekék, a pompás szőnyegek azon módon becsomagolva feküdtek a lomtárban, a mint azokat a gyáros felkudította és soha sem szláv világot, sem kefést és porozó botot nem hogy 100 tallér, de még egy kopek árut sem láttak volt.

— **Arany s ezüst hulladékok.** Azon magas ár, mivel az arany s ezüst bir, oka annak, hogy ezekből a legjelentékenyebb hulladékokat is gondosan összeszedik, és azután feldolgozzák. Bécsben, az arany s ezüst áruipar főszékhelyén, az ilyen hulladékok gyűjtése nem jelentéktelen, s itt egy oly olvaszda van, mely nagyobb mérvben foglalkozik a nemes érc hulladékok tisztításával és olvasztásával; ekként minden évben legalább 4—5000 aranyat és 300 mark ezüstet dolgoznak fel.

— **Langiewicz** az 1863-ik évi lengyel fölkelésből ismert ex-dictator, néhány nappal ezelőtt Konstantinápolyból Párisba utaztában Lembergben megállapodott, még pedig női segédje: Pustowjoff nélkül. Alig, hogy a városba ért, azonnal a rendőrigazgatóság elébe idéztetett s megkérdezett: mennyi ideig s mi célból szándékozik Lembergben maradni. Az ex-dictator azt válaszolá, hogy magánügyben jött, s 24 óra alatt ismét el fogja hagyni a várost.

— **Szerb-tamburások.** A külföldre (Páris, London, Sz.-Pétervár) utazó és a világhi-

állítás tartamára Bécsbe szerződötett 14 tagból álló zombori szerb tamburás banda időzik jelenleg a magyar fővárosban. A vendéglőkben játszanak és fényes öltönyükkel (vörös nadrág, fehér selyem mellény, sötétbarna dusan aranyozott kabát és vörös fesz) is feltűnnek. A társaság még vagy tíz napig időzik Pesten és e hó közepe táján ő fetsége, a királyné előtt is fog játszani.

— **A lipótmezői tébolydában** múlt évben 360 férfit s 331 nőt, összesen 691 egyént ápoltak; ezek közül gyógyultan kiment 76, meghalt 69; az intézet megnyitása (1868. dec. 6.) óta volt ez intézetben 768 férfi, s 543 nő.

Nemzeti színház.

Pénteken, febr. 7-én: „Faust és Margaretha“ operett 5 felvonásban. Írta Hopp Gyula, fordította Folinus. Van egy pár jó alakja ez operettnek: Mefeles, a fiatal ördög és Siebel, a szabómester; első Szilágyi csinosan játszta, míg utóbbiban Kéndinél kissé természetellenes meg-erőltetést vettünk észre; comicumának kellő irány-ban való felhasználását nem ajánlhatjuk eléggé. — Faustot Zajonghi helyesen személyosította s énekrészletei kitűnően sikerültek. Szilágyiné, Margaretha szerepében kedves jelenség volt s correct szép énekével zajos tapsokat aratott. Mi Dékány Róza Martháját illeti, róla csak meglepédes-sel szólhatunk. Krasznai (Valentin) elég jól működött. — Ma egy kis, két személy által lejett ballethez is volt szerencsénk. — A zenekar dicséretet érdemel őszhangzó játékáért. — Közönség szép számmal.

Arjegyzék. február. hó 6-án tartott hetivá-sárról (alsó a. mű középár.) Tisztabuza 7 ft. 70 kr. Eleybuza 5 ft. 22 kr. Rozs 4 ft. 50 kr. Arpa 2 ft. 70 kr. Zab 1 ft. 40 kr. Törökbuza 3 ft. 56 kr. Pityóka 2 ft. 42 kr. Marhahus fontja 23. Kolozsvárt, február hó 6-án 1873.

Biasini gyorskocsi menetrendje szaporítása

1872. december 15-től.

Kolozsvár és Felvincz között naponta három gyorskocsi közlekedik, még pedig oly berendezéssel, hogy Kolozsvár, M.-Vásárhely és Maros-Vásárhely Kolozsvár között utazók Felvinczen soha se időznek, hanem mind a két irányban rögtön tovább utaznak. Indul Kolozsvárról Felvinczre reggeli 3 és 7 órakor (a hét óras indulás m.-vásárhelyi egyenes összekötés) és délután 4 órakor.

Felvinczről Kolozsvárra reggeli 5, délutáni 4 és éjjeli 1 órakor (ezen 1 óras indulás Kolozsvárra az egyenes összekötés Marosvásárhelyről).

Egy hely ára 1-ső, közelső coupe Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza 4 ft — hátulsó coupe, imperial 3 ft 50 kr.

Tordáról Kolozsvárra indul naponta három-szor reggeli 3, 7 és délutáni 6 órakor 1 hely ára 2 ft.

Kolozsvárról, Szamosujvár és Déésre naponta kétszer, reggeli 8 órakor és délután 3 órakor. Déésről Szamosujvár és Kolozsvárra naponta kétszer reggeli 7 és délutáni 1 órakor. Leszállított áron, Kolozsvárról 1 személy első, közelső coupe-ba Szamosujvárig vagy vissza 2 ft 30 kr., hátulsó coupe és imperial 1 ft 70 kr. Kolozsvárról Déésig vagy vissza első, közelső coupe 3 ft, — hátulsó coupe és imperial 2 ft 50 kr.

Minden utas 30 font szabadpodgyaszt vihet magával.

Kibédi Biasini Domokos.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Január 7-ről. 1873 5% metaliques 60.— nemzeti kölcsön 72.90. 1860-diki államkölcsön 103.75. Bankrészvények 966. Hitelrészvények 332.75. London 108.90. Ezüst 107.75 Cs. kir. arany — 20 frankos arany 8.67½ Földtehermentesítési kötvények: Magyar 79. 50. Temesi 77.— Erdélyi 77.— Horv. Szlavon

Felelős szerkesztő Sándor János.

Nyilttér.

Fog- és szájorvos Máté Domokos

„Rubin“ fogtisztító-szere a legjobb szer a fogak naponta tisztítására, a foghús erősítésére és az oly ártalmas fogkö (borkő) képződés megszüntetésére.

Ezen készítmény felől több nevezetes bécsi orvos elismerését nyilváníttotta.

Egy diszes erctdoboznak ára 1 ft. Egyedüli főraktár Csapó Sándor unal Kolozsvárt.

Játék-társulatokba

F Ü R S T E D E

nevezetes és kedvelt összeállításai szerint, az első részlet és a bélyegilleték lefizetése mellett minden időben beállhatni.

A magyar- állam- és stambouli sorsjegyek február 15-én, az 1864-ki 100 frtos sorsjegyek mártius 1-én és április 15-én, a salzburgi sorsjegyek mártius 5-én, a hitelsorsjegyek április 1-én sat.

legközelebb leendő húzására

ajánljuk

A 18 résztvevőből álló társulatot

- A. csoport évenként 40 húzásal.** mely minden Austriában létező állam- és magán-sorsjegyet magában foglal, 25 havi 5 forintos részletfizetéssel, bélyeg 99 kr.
- C. csoport 5 hitel sorsjegyre, két 1864-ki 100 frtos, két 1864-ki 50 frtos, 1 Salm-, 1 Pálffy-, 1 Clary-, 1 Genoís-, 1 budai-, 1 Waldstein-, 1 Windischgrätz-, 1 Como- és 1 Keglevich sorsjegyre** 25 havi 5 frtos részletfizetéssel, bélyeg 99 kr.
- D. csoport 5 drb. 1864-ki sorsjegyre, 3 hitel-, 1 1/2 1839-ki, 1 Salm-, 1 Pálffy-, 1 Clary-, 1 Genoís-, 1 budai-, 1 Windischgrätz-, 1 Waldstein-, 1 Como-, 1 Keglevich-sorsjegyre** 25 havi 1 frt. 50 kros részletfizetéssel, bélyeg 37 kr.
- S. csoport 1 hitel-, egy 1860-ki 100 frtos-, 1 gőzhajózási-, egy 50 frtos triesti-, 1 Salm-, 1 Clary-, 1 Pálffy-, 1 Genoís-, 1 budai-, 1 Waldstein-, 1 Windischgrätz-, 1 Como-, 1 Keglevich-, 1 Rudolf-sorsjegyre** 25 havi 3 frtos részletfizetéssel, bélyeg 68 kr.

A résztvevők ezen csoportokban a teljesített részletfizetések után az összes sorsjegyek tőzsdei árában osztoznak.

Játéktársulatok 20 résztvevő közt!

- I. **20 magyar 100 frtos sorsjegyre,** 22 havi 6 frtos részletfizetéssel. bélyeg 99 kr. } húzás február 15-én, főnyeremény 100,000 frt.
- II. **20 drb. 1839-ki 1/2 sorsjegyre 2 sorozatos sorjegygyel,** 16 havi 15 frtos részletfizetéssel, bélyeg 2 frt. 55 kr. } Számhúzás 1873 mártius 1-én, főnyeremény 220,000 frt.
- III. **20 drb. 1839-ki 1/2 sorsjegyre, 1 sorozatos sorsjeggyel,** 30 havi 8 frtos részletfizetéssel, bélyeg 2 frt. 55 kr.
- IV. **20 drb. 1864-ki 100 frtos sorsjegyre,** 24 havi 8 frtos részletfizetéssel, bélyeg 1 frt. 30 kr. húzás mártius 1-én, főnyeremény 200,000 frt.

Megrendelések és részletfizetések postai utalvány által eszközölhetők. A lefizetés tartama alatt minden húzásra játszanak a résztvevők, s annak teljesítése után kap mindenik I-nél egy magyar 100 fortos, II és III-nál egy ötöd 1839-ki és IV-nél egy 1864-ki 100 frtos eredeti sorsjegyet.

Az OSZTR. INDUSTRIAL-BAK

váltó irodája

ezelőtt

FÜRST EDE.

(714)

3—6

(Utányomat nem díjazatik.)

Bécs, 1873 február hó.

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtáránál Kolozsvártt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (I.) Ős-, ó- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világsítójá rajzokkal. (36 tábla.)
Irtta Jakab Elek.
Ára 10 frt. (327)

116—*
E minden tekintetben nagy, epochalis munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város és munka kiadásával magának maradó emléket emelt. Siessen tehát a város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjesztetni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íróba minél több kedvet öntsön és munka folytatására, melynek legérdekesebb része az ujjabb története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklődni fogja lapozgatni és benne bonyolódni, s a folytatását minden áron megszerezze magának.

Székely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,
szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.

A kolozsvári hitelbank és zálogkölcöntársulat

elfogad

készpénz betételeket 100 fttól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az **angol-magyar banknál**. A kamatot 3 havonként fizetnek.

A bank **kölcsönöket** ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyra s más értékes ingóságokra.

Leszámtól váltókat; vesz értékpapírokat.

Elvállal pénzbajhajtásokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 fttól kezdve telek-könyvezett birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.

Egyszermind jelentjük, hogy az „**első magyar**“ általános biztosító társaságfőügynökségének vezetését elvállalván, elfogadunk mindennemű **tűz-, jég- és életbiztosítást.**

az igazgatóság.

86—*

(21)

Pályázat.

A szamosújvári róm. kath. algymnasiumnál üresedésbe jött rendes tanári állomásra, mely nyugdíj-képességgel jár, pályázat hirdetik.

Évi fizetés: 500 frt. o. é.; egyéb járulékok: jövedelem a magán tanításból; továbbá 15 évi szolgálat után 50 frt. és 25 évi szolgálat után 100 frt. pótlék.

Tannyelv: magyar.

Pályázni kívánók felszólítanak, hogy kellő okmányokkal felszerelt folyamodványokat f. é. **mártius hó 31-ig** bezárólag a városi képviselőtözehez czimezve, a gymnasium igazgatóságához nyujtsák be.

Szamosújvártt, február 1-én 1873.

A gymnasium igazgatósága.

A hirdalokban bármely

könyvkereskedés által
hirdetett könyvek, hangjegyek, általam
gyorsan és
azonnal kaphatók.

Demjén László

A legújabb könyvek
az irodalom minden ágából azonnal kap-
hatók vagy megrendelhetők s

vidékre

is

rágtón elküldetének

Legújabb hangjegyek.

Im a- és áthatóságú könyvek,
egyszerű olcsó, hárszínű
díszkötésűen
lakóki könyvek,
nagy
választékban

hangjegyek
kereskedés és zongora tár.

m. k. egyetemi könyvtár

Kolozsvártt.

(620) 14—*

Zongorák . . . 300 fttól 450 fttig.
Pianinok . . . 350 fttól 450 fttig.
Használt zongorák . . . 80 fttól 180 fttig.
a legoles öbb áron a minőség szerint, jótállás mellett.

Egy hosszú öl tűzifa csak

15 frt.

682

helyt Kolozsvártt

23—*

Siessen mindenki szükségleteit addig beszerezni, mig ezen fatömegeből tart.

Raktár helyiség barátok-kerije sétaterutcza.

Megrendelések **Keresztesy Pál** tulajdonosnál.

718

1—3

„Az erdélyi pincze-egylet Kolozsvártt,”

mint kereskedelmi részvény-társaság második rendes közgyűlése f. é. mártius 1-én délután 4 órakor a „Kisegítő-pénztár“ helyiségében tartatik meg, melyre a t. cz. részvényesek ezennel, tisztelettel meghivatnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság üzleti jelentése.
2. Az 1872-ik évre terjedő zárszámla jóváhagyása, s a számvizsgáló-bizottság előtti jelentésének előterjesztése, s az osztalék meghatározása.
3. Az alapszabályok által elrendelt választások.
4. A részvényesek netaláni indítványai.

Kolozsvár, február 7-én 1873.

A választmány nevében:

Br. Bornemissza János, elnök.

(*) Azon t. cz. részvényes urak, kik e közgyűlésben résztvenni kívánnak, az alapszabályokra hivatkozással felkérletnek figyelembe venni: miszerint részvényeiket, az egyleti irodába, (bel-tordantza, 5. sz.) a gyűlést megelőzőleg 3 nappal letenni méltóztassanak. Öt-öt részvény egy szavazatot ad, azonban, 10 szavazatnál többet senkisémm gyakorolhat.